

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 3. aprila 2019*

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Člen 1(2) – Področje uporabe direktive – Določilo, ki določa, da je krajevno pristojno sodišče, določeno na podlagi splošnih pravil – Člen 6(1) – Preizkus nepoštenosti pogojev po uradni dolžnosti – Člen 7(1) – Obveznosti in pristojnosti nacionalnega sodišča“

V zadevi C-266/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Sąd Okręgowy w Poznaniu (regionalno sodišče v Poznaniu, Poljska) z odločbo z dne 11. aprila 2018, ki je na Sodišče prispela 17. aprila 2018, v postopku

Aqua Med sp. z o.o.

proti

Ireni Skóra,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, C. Toader (poročevalka), sodnica, A. Rosas, L. Bay Larsen in M. Safjan, sodniki,

generalni pravobranilec: E. Tanchev,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Aqua Med sp. z o.o. T. Babecki, radca prawny,
- za poljsko vlado B. Majczyna, agent,
- za Evropsko komisijo N. Ruiz García, M. Wilderspin in S. L. Kalèda, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

* Jezik postopka: poljščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288) in na sodbo z dne 4. junija 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbo Aqua Med sp. z o.o. in Ireno Skóra zaradi krajevne pristojnosti nacionalnih sodišč za odločanje o tožbi za plačilo kupnine, ki jo je prodajalec ali ponudnik vložil proti potrošniku.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

- 3 V trinajsti in štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker se predpostavlja, da zakoni ali predpisi držav članic, ki neposredno ali posredno določajo pogoje v potrošniških pogodbah, ne vsebujejo nedovoljenih [nepoštenih] pogojev; ker se zato ne zdi potrebno, da bi za pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih in načelih ali določbah mednarodnih konvencij, katerih pogodbenice so države članice ali Skupnost, veljale določbe te direktive; ker izraz ‚obvezni zakoni ali predpisi‘ v členu 1(2) zajema tudi pravila, ki v skladu z zakonom veljajo med pogodbenima strankama, če ni bilo dogovorjeno drugače;

[...]

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v potrošniških pogodbah.“

- 4 Člen 1 te direktive določa:

„1. Namen te direktive je približati zakone in druge predpise držav članic o nedovoljenih [nepoštenih] pogojih v pogodbah, sklenjenih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom.

2. Določbe te direktive ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih [...].“

- 5 Člen 6(1) navedene direktive določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

- 6 Člen 7(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Uredba (EU) št. 1215/2012

- 7 Člen 18(2) Uredbe (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1) določa:

„Druga pogodbeni stranka lahko začne postopek zoper potrošnika samo pred sodišči države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče.“

Poljsko pravo

- 8 Člen 27 Kodeks postępowania cywilnego (zakonik o civilnem postopku) v oddelku 1, naslovljenem „Splošna pristojnost“, iz poglavja 2 tega zakonika, določa:

„1. Tožba se vložijo pri sodišču prve stopnje, na katerega območju ima tožena stranka stalno prebivališče.

2. Stalno prebivališče se določi v skladu z določbami Kodeks cywilny (civilni zakonik).“

- 9 Člen 31 zakonika o civilnem postopku, ki spada v oddelek 2, naslovljen „Alternativna pristojnost“, iz poglavja 2 tega zakonika, določa:

„Tožbo je v zadevah, ki so zajete z določbami tega oddelka, mogoče vložiti bodisi v skladu z določbami o splošni pristojnosti bodisi pri sodišču, določenem v spodnjih določbah.“

- 10 Člen 34 navedenega zakonika, ki prav tako spada v oddelek 2, določa:

„Tožbo v zvezi s sklenitvijo pogodbe, ugotavljanjem njene vsebine, spremembo ali ugotavljanjem njenega obstoja, njeno izpolnitvijo, prenehanjem ali razveljavitvijo, ter tožbo, s katero se zahteva odškodnina zaradi neizpolnitve ali nepravilne izpolnitve pogodbe, je mogoče vložiti pri sodišču kraja njene izpolnitve. V dvomu je treba kraj izpolnitve pogodbe izkazati z dokumentom.“

- 11 Člen 200 zakonika o civilnem postopku določa, da mora sodišče, ki se izreče za nepristojno, zadevo odstopiti pristojnemu sodišču.

- 12 Člen 202 tega zakonika določa:

„Nepristojnost sodišča, ki jo lahko stranki sanirata na podlagi sporazuma, sodišče presoja le na ugovor, ki ga tožena stranka poda in ustrezno obrazloži, preden se spusti v obravnavanje glavne stvari. Sodišče na to nepristojnost ne pazi po uradni dolžnosti niti pred vročitvijo začetnega procesnega akta. Če nobena posebna določba ne določa drugače, sodišče po uradni dolžnosti ves čas postopka pazi na okoliščine, ki upravičujejo zavrženje tožbe, ter na neustreznost vrste postopka, neobstoje ustreznega pooblastila za zastopanje, neobstoje pravnomočnosti tožene stranke, pomanjkljivo sestavo organov tožene stranke ali nedelovanje njenega zakonitega zastopnika.“

- 13 Direktiva 93/13 je bila v poljsko pravo prenesena s civilnim zakonikom. Člen 385³, točka 23, tega zakonika določa, da se med drugim štejejo za nepoštene tiste določbe, ki izključujejo pristojnost poljskih sodišč ali določajo, da je pristojno arbitražno sodišče na Poljskem ali v drugi državi ali drug organ, ter določbe, ki nalagajo, da se pravno sredstvo vložijo pri sodišču, ki v skladu s poljsko zakonodajo ni krajevno pristojno.

14 Člen 454 civilnega zakonika določa:

„1. Če kraj izpolnitve ni določen in ni razviden iz narave obveznosti, je treba izpolnitev opraviti v kraju, v katerem je imel dolžnik ob nastanku obveznosti stalno prebivališče ali sedež. Plačilna obveznost pa mora biti izpolnjena v kraju, v katerem ima upnik ob izpolnitvi stalno prebivališče ali sedež; če je upnik po nastanku obveznosti stalno prebivališče ali sedež spremenil, nosi dodatne stroške pošiljke, ki nastanejo zaradi te spremembe.

2. Če je obveznost povezana s podjetjem dolžnika ali upnika, se kraj izpolnitve določi glede na sedež podjetja.“

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

- 15 Družba Aqua Med je prodajalec ali ponudnik s sedežem v Opalenici (Poljska). Ta družba je 29. oktobra 2016 s potrošnico I. Skóra s stalnim prebivališčem v Legnici (Poljska) sklenila zunaj poslovnih prostorov pogodbo o prodaji vzmetnice, prevleke in vzglavne blazine po ceni 1992 poljskih zlotov (PLN) (približno 465 EUR).
- 16 V skladu z določbo, navedeno v poglavju 9, točka 4, splošnih pogojev, ki so sestavni del navedene prodajne pogodbe, je, „[z]a reševanje sporov med strankama [...] pristojno sodišče, ki je pristojno na podlagi predpisov, ki se uporabijo“.
- 17 Družba Aqua Med je, ker v dogovorjenem roku ni prejela kupnine, vložila tožbo pri Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (občinsko sodišče v Nowem Tomyślu, Poljska), na katerega območju ima sedež. Meni, da zadevni spor spada v krajevno pristojnost tega sodišča na podlagi člena 34 zakonika o civilnem postopku, v skladu s katerim se tožba za izpolnitev pogodbe vložijo pri sodišču kraja, v katerem se pogodba izpolni. Družba Aqua Med meni tudi, da bi moralo biti plačilo izvedeno z nakazilom na njen bančni račun v skladu s členom 454 civilnega zakonika.
- 18 Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (občinsko sodišče v Nowem Tomyślu) se je s sklepom z dne 18. oktobra 2017 po uradni dolžnosti izreklo za nepristojno in zadevo odstopilo občinskemu sodišču, na katerega območju je stalno prebivališče tožene stranke. Navedeno prvo sodišče je odločilo, ker gre za pogodbo med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, da je treba uporabiti ne zgolj nacionalno pravo, ampak tudi pravo Unije na področju varstva potrošnikov, zlasti člen 6(1) Direktive 93/13, in sodno prakso Sodišča, zlasti sodbo z dne 4. junija 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), iz katere izhaja, da morajo nacionalna sodišča po uradni dolžnosti preučiti nepoštene pogoje v pogodbah, ki jih prodajalci ali ponudniki sklenejo s potrošniki, vključno z določili o pristojnosti.
- 19 Navedeno sodišče je zato menilo, da člen 202 zakonika o civilnem postopku, ki sodišču, pri katerem je vložena tožba, ne omogoča, da po uradni dolžnosti preizkusi pristojnost, v praksi onemogoča ali pretirano otežuje izvajanje pravnega varstva potrošnika, ki ga zagotavlja pravo Unije.
- 20 Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (občinsko sodišče v Nowem Tomyślu) je na podlagi tega preizkusa po uradni dolžnosti preverilo svojo krajevno pristojnost in menilo, da pogodbeno določilo, ki omogoča uporabo nacionalne določbe, v skladu s katero prodajalec ali ponudnik lahko vložijo tožbo proti potrošniku pri sodišču, na katerega območju je sedež tega prodajalca ali ponudnika, ni pošteno.
- 21 Sąd Rejonowy w Nowym Tomyślu (občinsko sodišče v Nowem Tomyślu) zato ni uporabilo zadevnega pogodbenega določila, ampak zakonsko določbo, in sicer člen 27(1) zakonika o civilnem postopku, ki določa pristojnost na splošno in v skladu s katerim je krajevno pristojno sodišče, na katerega območju je stalno prebivališče tožene stranke.

- 22 Družba Aqua Med se je zoper sklep sodišča prve stopnje pritožila pri Sąd Okręgowy w Poznaniu (regionalno sodišče v Poznaniu, Poljska), pri čemer se je sklicevala na kršitev nacionalne zakonodaje in napačno uporabo člena 6(1) Direktive 93/13.
- 23 Navedeno sodišče dvomi o uporabi Direktive 93/13, ker zadevno pogodbeno določilo napotuje na nacionalne določbe, ki se uporabljajo ne glede na obstoj te direktive. Meni, da če bi sodišče, pri katerem je vložena tožba, po uradni dolžnosti preverilo svojo krajevno pristojnost, bi to v obravnavanem primeru pomenilo kritično presojo nacionalne zakonodaje v zvezi z določitvijo te pristojnosti v sporih, ki se nanašajo na potrošniške pogodbe. V teh okoliščinah se predložitveno sodišče sprašuje, ali pravo Unije nacionalnim sodiščem daje tako možnost in ali to izhaja iz določb Direktive 93/13. Pritrdilen odgovor bi pomenil, da predložitveno sodišče v skladu s sodno prakso, ki izhaja iz sodbe z dne 9. marca 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49), ne bi smelo uporabiti nacionalnega prava, za katero se šteje, da nasprotuje določbam prava Unije, in bi moralo uporabiti pravilo, ki je najugodnejše za potrošnika, v obravnavanem primeru torej splošno pravilo, ki določa, da je pristojno sodišče, na katerega območju je stalno prebivališče tožene stranke.
- 24 Predložitveno sodišče se v utemeljitev teh ugotovitev sklicuje na člen 18(2) Uredbe št. 1215/2012, v skladu s katerim so zgolj sodišča države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, pristojna za obravnavo tožbe, ki jo proti potrošniku vložijo druga pogodbeni stranka.
- 25 Nazadnje, predložitveno sodišče meni, da je vključitev določbe o pristojnosti, kakršna je zadevna, v pogodbo, ki jo potrošnik sklene s prodajalcem ali ponudnikom, lahko zavajajoča, saj potrošnik na njeni podlagi lahko napačno meni, da mu ta določba koristi.
- 26 V teh okoliščinah je Sąd Okręgowy w Poznaniu (regionalno sodišče v Poznaniu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:
- „1. Ali mora preizkus, ki ga nacionalno sodišče po uradni dolžnosti opravi v zvezi z določili pogodbe, sklenjene s potrošnikom, glede vprašanja določitve sodišča, pristojnega za odločanje o sporu, in ki temelji na členu 6(1) Direktive [...] 93/13 [...] in sodni praksi Sodišča [...] (sodba z dne 4. junija 2009, Pannon GSM, C-243/08, EU:C:2009:350), zajemati tudi taka pogodbeni določila, s katerimi je vprašanje sodišča, pristojnega za odločanje o sporu med strankama, sicer urejeno, vendar zgolj tako, da se z njimi napotuje na predpise nacionalnega prava?
2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali bi morala biti posledica preizkusa, ki ga opravi sodišče, taka uporaba pravil o pristojnosti, da je potrošniku zagotovljeno varstvo, ki izhaja iz vsebine Direktive, in s tem možnost, da o zadevi odloča sodišče, ki je najbližje kraju stalnega prebivališča/običajnega prebivališča potrošnika?“

Vprašanji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje

- 27 Najprej je treba spomniti, da je Sodišče v točkah 22 in 23 sodbe z dne 4. junija 2009, Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350), presodilo, da sistem varstva, ki ga določa Direktiva 93/13 temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju tako glede pogajalske sposobnosti kot ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je pred tem sestavil prodajalec ali ponudnik, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino. Sodišče je glede takega podrejenega položaja presodilo tudi, da Direktiva 93/13 državam članicam nalaga, naj določijo mehanizem, s katerim zagotovijo, da se lahko vsak pogodbeni pogoj, ki ni posamično dogovorjen, preizkusi z namenom, da se lahko ugotovi njegova morebitna nepoštenost (sodba z dne 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria, C-70/17, EU:C:2019:250, točka 50). V teh okoliščinah cilja

- člena 6 te direktive ne bi bilo mogoče doseči, če bi potrošniki morali sami uveljavljati nepoštenost pogodbenega pogoja, učinkovito varstvo potrošnikov pa je mogoče zagotoviti, le če se nacionalnemu sodišču da možnost, da tak pogoj presodi po uradni dolžnosti (glej v tem smislu sodbo z dne 27. junija 2000, *Océano Grupo Editorial in Salvat Editores*, od C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346, točka 26).
- 28 Vendar se lahko tak preizkus po uradni dolžnosti, ki ga opravi nacionalno sodišče, zahteva, zgolj, če gre za pogodbeno določilo, ki spada na področje uporabe Direktive 93/13, kot ga določa njen člen 1. V skladu s členom 1(2) te direktive njene določbe ne veljajo za pogodbene pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih.
- 29 V skladu s trinajsto uvodno izjavo te direktive izraz „obvezni zakoni ali predpisi“ v členu 1(2) Direktive 93/13 zajema tudi pravila, ki v skladu z nacionalnim zakonom veljajo med pogodbenima strankama, če ni bilo dogovorjeno drugače.
- 30 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče s prvim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 1(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da je iz področja uporabe te direktive izključeno pogodbeno določilo, kot je to v postopku v glavni stvari, ki v zvezi z določitvijo sodne pristojnosti za obravnavo sporov med pogodbenima strankama napotuje na nacionalno pravo, ki se uporabi.
- 31 V zvezi s tem je treba spomniti, da člen 1(2) Direktive 93/13, ki se nanaša na pogoje, ki temeljijo na obveznih zakonih ali predpisih, vzpostavlja izključitev iz področja uporabe te direktive, za katero v skladu s sodno prakso Sodišča veljata dva pogoja. Prvič, pogodbeno določilo mora temeljiti na zakonih ali predpisih, in drugič, ti zakoni ali predpisi morajo biti obvezni (sodba z dne 20. septembra 2018, *OTP Bank in OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 32 Čeprav je za preverjanje izpolnitve obeh pogojev v vsakem posameznem primeru pristojno nacionalno sodišče, pa je naloga Sodišča, da določi merila, ki nacionalnemu sodišču omogočajo presojo (glej po analogiji sodbo z dne 22. februarja 2018, *Nagyszénás Településszolgáltatási Nonprofit Kft.*, C-182/17, EU:C:2018:91, točka 34 in navedena sodna praksa).
- 33 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča izključitev iz področja uporabe te direktive, ki je določena v njenem členu 1(2), zajema določbe nacionalnega prava, ki med pogodbenima strankama veljajo ne glede na njuno izbiro ali ki veljajo, če se stranki v zvezi s tem nista dogovorili drugače. Ta izključitev je upravičena zato, ker se upravičeno domneva, da je nacionalni zakonodajalec vzpostavil ravnotežje med vsemi pravicami in obveznostmi strank določenih pogodb, ravno to ravnotežje pa si je zakonodajalec Unije izrecno prizadeval ohraniti (sodba z dne 7. avgusta 2018, *Banco Santander in Escobedo Cortés*, C-96/16 in C-94/17, EU:C:2018:643, točka 43).
- 34 Sodišče je tudi presodilo, da mora nacionalno sodišče upoštevati, da je treba zlasti ob upoštevanju cilja navedene direktive, to je varstva potrošnikov pred nepoštenimi pogoji, vnesenimi v pogodbe, ki so jih sklenili s prodajalci ali ponudniki, izjemo, uvedeno s členom 1(2) te direktive, razlagati ozko (sodba z dne 20. septembra 2018, *OTP Bank in OTP Faktoring*, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 54 in navedena sodna praksa).
- 35 V obravnavani zadevi je iz ugotovitev predložitvenega sodišča razvidno, da je besedilo pogodbenega določila v postopku v glavni stvari zelo splošno, tako da je po eni strani mogoče podvomiti o njegovi koristnosti, saj napotuje na nacionalne določbe, ki se, kot navaja navedeno sodišče, uporabijo ne glede na obstoj tega določila. Po drugi strani navedeno določilo ne odraža v pravem pomenu besede specifične nacionalne določbe, ker nacionalne določbe, na katere napotuje, določajo sklop pravil, ki urejajo podrobna pravila za določitev sodne pristojnosti, pri čemer prodajalec ali ponudnik lahko izbere tisto, ki je zanj najugodnejša.

- 36 Čeprav zadevno določilo v postopku v glavni stvari napotuje na nacionalno zakonodajo, domneva, da je nacionalni zakonodajalec vzpostavil ravnovesje med vsemi pravicami in obveznostmi strank nekaterih pogodb, ne more upravičiti izključitve tega določila s področja uporabe Direktive 93/13. V takem primeru gre namreč za presojo formulacije takega pogodbenega določila in njegovih učinkov na pričakovanja potrošnikov.
- 37 Ob upoštevanju ozke razlage izjeme iz člena 1(2) Direktive 93/13 iz zgoraj navedenega izhaja, da ni mogoče šteti, da določilo, kot je to v postopku v glavni stvari, povzema nacionalno določbo.
- 38 Iz navedenega izhaja, da je treba člen 1(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogodbeno določilo, kot je to v postopku v glavni stvari, ki v zvezi z določitvijo sodne pristojnosti za obravnavo sporov med pogodbenima strankama na splošno napotuje na nacionalno pravo, ki se uporabi, ni izključeno iz področja uporabe te direktive.

Drugo vprašanje

- 39 Čeprav se drugo vprašanje ne nanaša posebej na razlago besedila prava Unije, iz ustaljene sodne prakse izhaja, da je Sodišče zavezano iz vseh podatkov, ki jih je predložilo predložitveno sodišče, in zlasti iz obrazložitve predložitvene odločbe izluščiti določbe prava Unije, ki jih je treba razložiti ob upoštevanju predmeta spora (glej v tem smislu sodbo z dne 12. februarja 2015, Surgicare, C-662/13, EU:C:2015:89, točka 17 in navedena sodna praksa).
- 40 Ker se z vprašanjema Sąd Okręgowy w Poznaniu (regionalno sodišče v Poznaniu) želi ugotoviti raven varstva, ki se zagotavlja potrošnikom, in pravna sredstva pri sodiščih, ki jih imajo ti na voljo, je treba člen 7(1) Direktive 93/13 dodati med instrumente prava Unije, glede katerih to sodišče Sodišču predlaga, naj mu poda razlago (glej v tem smislu sodbo z dne 10. septembra 2014, Kušionová, C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 45).
- 41 Zato je treba šteti, da predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da nasprotuje postopkovnim pravilom, na katera napotuje pogodbeno določilo in ki prodajalcu ali ponudniku omogočajo, da v primeru tožbe zaradi potrošnikove domnevne neizpolnitve pogodbe izbira med pristojnim sodiščem stalnega prebivališča tožene stranke in pristojnim sodiščem kraja izpolnitve pogodbe.
- 42 V skladu s členom 7(1) Direktive 93/13 v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.
- 43 Sodišče je v ustaljeni sodni praksi, kot je navedeno v točki 27 te sodbe, poudarilo naravo in pomen javnega interesa, ki ga predstavlja varstvo potrošnikov, ki so v podrejenem položaju v primerjavi s prodajalci ali ponudniki (sodba z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, točka 40 in navedena sodna praksa).
- 44 V zvezi s krajevno pristojnostjo za obravnavo sporov med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom je treba ugotoviti, da Direktiva 93/13 ne vsebuje izrecne določbe za ugotavljanje pristojnega sodišča.
- 45 Čeprav člen 18(2) Uredbe št. 1215/2012, na katerega v zvezi s tem napotuje predložitveno sodišče, določa, da je sodišče, ki je mednarodno pristojno za odločanje o tožbi, ki jo zoper potrošnika vloži druga pogodbeni stranka, sodišče države članice, v kateri ima potrošnik stalno prebivališče, se ta določba ne uporabi v zadevi, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, v kateri ni nobenega indica čezmejnega elementa (glej v tem smislu sodbo z dne 5. decembra 2013, Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León, C-413/12, EU:C:2013:800, točki 46 in 47).

- 46 Glede na navedeno in kot Evropska komisija ugotavlja v pisnem stališču, je treba zagotoviti učinkovito varstvo pravic potrošnikov, ki jih imajo ti na podlagi Direktive 93/13.
- 47 Čeprav je Sodišče v zvezi z različnimi vidiki in ob upoštevanju zahtev iz člena 6(1) in člena 7(1) Direktive 93/13 že večkrat navedlo, kako mora nacionalno sodišče zagotavljati varstvo pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi te direktive, pravo Unije načeloma ne harmonizira postopkov, ki se uporabljajo za preučitev domnevne nepoštenosti pogodbenega pogoja, in ti torej spadajo v notranji pravni red držav članic, vendar le če niso manj ugodni od tistih, ki veljajo za podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), in če se z njimi zagotavlja pravica do učinkovitega pravnega sredstva, kot jo določa člen 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (sodba z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, točka 57 in navedena sodna praksa).
- 48 V zvezi z načelom enakovrednosti je treba poudariti, da Sodišče nima na voljo ničesar, kar bi vzbujalo dvom o skladnosti nacionalne ureditve iz postopka v glavni stvari s tem načelom.
- 49 V zvezi s pravico do učinkovitega pravnega sredstva je treba spomniti, da mora biti zagotovljena tako pri določitvi sodišč, pristojnih za odločanje o pravnih sredstvih, ki temeljijo na pravu Unije, kot pri opredelitvi postopkovnih pravil v zvezi s temi pravnimi sredstvi (sodba z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, točka 59 in navedena sodna praksa).
- 50 Nacionalno sodišče mora v teh okoliščinah preizkusiti, ali nacionalna postopkovna določba zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva, in pri tem preizkusu upoštevati položaj te določbe v celotnem postopku in njegovem poteku ter posebnosti tega postopka pred različnimi nacionalnimi sodišči.
- 51 Preveriti je torej treba, v kolikšnem obsegu v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, določbe nacionalnega prava, ki se nanašajo na sodno pristojnost, pretirano omejujejo pravico potrošnikov do učinkovitega pravnega sredstva ali izvrševanje pravic, ki jim jih podeljuje Direktiva 93/13.
- 52 Načeloma nacionalna določba, ki alternativno določa pristojnost sodišča kraja izpolnitve potrošniške pogodbe, sama po sebi ne more povzročiti pretirane omejitve potrošnikove pravice do učinkovitega pravnega sredstva. Taka pristojnost namreč ne izključuje, da potrošnik lahko sodeluje v postopku, ki je bil začel proti njemu, in da uveljavlja pravice, ki jih ima na podlagi Direktive 93/13. Poleg tega mora vsako sodišče po uradni dolžnosti preveriti, ali določila pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, niso poštena in sprejeti ukrepe, potrebne za zagotovitev varstva potrošnika pred nepoštenimi pogoji.
- 53 Vendar morajo ustrezna in učinkovita sredstva, ki potrošniku zagotavljajo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, vključevati možnost, da potrošnik sodeluje v okviru tožbe, ki jo proti njemu vložil prodajalec ali ponudnik, v razumnih procesnih pogojih, tako da za uveljavljanje njegovih pravic niso določeni pogoji, zlasti glede rokov, stroškov ali razdalje, ki bi omejili izvrševanje pravic, zagotovljenih z Direktivo 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 13. septembra 2018, Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, točka 63 in navedena sodna praksa).
- 54 Postopkovna pravila, ki potrošniku povzročijo previsoke stroške, bi potrošnika namreč lahko odvrnila od tega, da učinkovito brani svoje pravice pred sodiščem, pri katerem je prodajalec ali ponudnik vložil tožbo. To bi bilo lahko tako, če bi bili potni stroški potrošnika previsoki zaradi vložitve tožbe pri sodišču, ki je zelo oddaljeno od njegovega stalnega prebivališča, kar bi ga odvrnilo od tega, da se udeleži postopka, začetega proti njemu (glej v tem smislu sodbo z dne 12. februarja 2015, Baczó in Vizsnyiczai, C-567/13, EU:C:2015:88, točke od 49 do 59).
- 55 Nacionalno sodišče mora preveriti, ali je to tako v postopku v glavni stvari.

56 Zato je treba na drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 7(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da ne nasprotuje postopkovnim pravilom, na katera napotuje pogodbeno določilo in ki prodajalcu ali ponudniku omogočajo, da v primeru tožbe zaradi potrošnikove domnevne neizpolnitve pogodbe izbere med pristojnim sodiščem stalnega prebivališča tožene stranke in pristojnim sodiščem kraja izpolnitve pogodbe, razen če je posledica izbire kraja izpolnitve pogodbe, da se za potrošnika uporabijo postopkovni pogoji, ki lahko pretirano omejijo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki jo potrošniku zagotavlja pravni red Unije, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Stroški

57 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. Člen 1(2) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah je treba razlagati tako, da pogodbeno določilo, kot je to v postopku v glavni stvari, ki v zvezi z določitvijo sodne pristojnosti za obravnavo sporov med pogodbenima strankama na splošno napotuje na nacionalno pravo, ki se uporabi, ni izključeno iz področja uporabe te direktive.
2. Člen 7(1) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da ne nasprotuje postopkovnim pravilom, na katera napotuje pogodbeno določilo in ki prodajalcu ali ponudniku omogočajo, da v primeru tožbe zaradi potrošnikove domnevne neizpolnitve pogodbe izbere med pristojnim sodiščem stalnega prebivališča tožene stranke in pristojnim sodiščem kraja izpolnitve pogodbe, razen če je posledica izbire kraja izpolnitve pogodbe, da se za potrošnika uporabijo postopkovni pogoji, ki lahko pretirano omejijo pravico do učinkovitega pravnega sredstva, ki jo potrošniku zagotavlja pravni red Unije, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

Podpisi